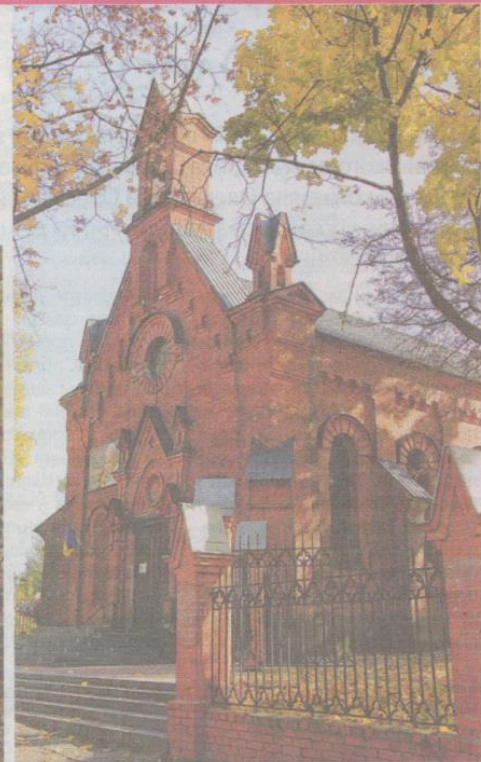

Католицькому храму в Сумах більше ста років

Однією із більш ніж вікових споруд міста Суми, окрасою вулиці Троїцької є Костел Благівіщення Пресвятої Діви Марії. Осередок католицької віри сьогодні став місцем зустрічі творчих людей, краєзнавців, культурним центром міста. Важко повірити, що колись у костелі розташовувався спортивний зал, а на території храму в Будинку Парафіяльному була комуналка.

Галерея у підвалі храму

Костел восени

Секрети столітнього собору

Навіть сьогодні навколо костелу у Сумах є чимало легенд. Багато містян не знають достеменно: римо-католицький він чи греко-католицький. Для декого це місце покрито тасмніцями, а дехто взагалі боїться заходити в храм, тому що він не православний.

Акі ж секрети приховує столітній собор? Про це детальніше «Сумщині» розповів його настоятель Войцех Стасевич.

— Наш костел і будинок при ньому існує більше століття, — говорить пан Войцех. — Храм був побудований у 1911 році. Ще у 1890-ті відомий меценат і цукрозаводчик Павло Харитоненко подарував цю ділянку землі німцям, полякам і чехам, які працювали в Машинобудівних майстернях (нині завод ім. Фрунзе) і сповідували католицизм. Він також надавав фінансову допомогу на зведення храму. Першу месу в цьому римо-католицькому костелі відправили якраз на свято Благівіщення Пресвятої Діви Марії, тому наша парафія — під кроковительством Матері Христа.

За словами настоятеля, століття тому в Сумах було чимало католиків: приїжджі іноземці знайомилися з українцями, у них народжувалися діти, і вже через якийсь десяток років храм почали відвідувати цими сім'ями.

— Нам мало відомо про перші роки існування костелу, — продовжив Войцех Стасевич. — Але знаємо, що у храмі стояв орган, який пізніше невідомо куди подівся. Ми знайшли інформацію, що на ньому грали сумські та заїжджі музиканти на благодійних концертах, присвячених жертвам Першої світової війни,

підтримці дітей-сиріт тощо. І сьогодні, до речі, ми хочемо відродити ці традиції.

Від штабу КДБ до спортзалу й комуналки

Зі встановленням радянської влади на території України для всіх християн настали важкі часи. Майже 70 років у Сумах в осередку католицької віри не можна було відправляти служби та проводити релігійні дійства. За цей час чого тільки не траплялося зі спорудами храму. 20 листопада 1919 року в його метричну книгу внесли останній запис, а заключну месу перед закриттям костелу провели в 1932 році.

Під час фашистської окупації костел знову ненадовго відкрили для вірян, у ньому навіть провели кілька мес.

Коли після визволення Сум від фашистів храм закрили, як свідчать історики, його приміщення почали використовувати не за призначенням. Так, наприклад, з 1945 по 1953 роки у костелі був краєзнавчий музей, пізніше храм став спортивним залом Сумського педінституту, а ще згодом у ньому розміщувався спортзал школи № 8 (нині Олександрівська гімназія).

Цікаву історію мала й інша будівля храму — Будинок Парафіяльний. Дві його кімнати у роки СРСР займав штаб КДБ, а у 60-х він був звичайною комуналкою. Про «комунальний період» парафіяльного будиночка пану Войцеху розповіла колишня його жителька.

— Одного разу до мене завітала жінка і попросила подивитися на наш Будинок Парафіяльний, — повідомив Войцех Стасевич.

Войцех СТАСЕВИЧ

— Саме від неї я дізнався, що її молодість пройшла тут. У 60-х роках у цій будівлі жили цілі родини. Наприклад, у підвалі й на першому поверсі мешкало 8 сімей (близько 40 осіб), а у коридорі стояла газова плита.

Лише у травні 1994 року Костел Благівіщення Пресвятої Діви Марії був повернений вірянам і двадцять років він є одним із осередків християнства в Сумах.

«Є щось у Сумах, ніби якийсь магніт, що тягне мене сюди...»

Сьогодні Костел Благівіщення Пресвятої Діви Марії важко уявити без його настоятеля — Войцеха Стасевича. Вісім років тому ще 27-річним юнаком він переїхав до Сум із Польщі, відтоді Україна стала його другим домом.

— Звичайно, жити в іншій країні спочатку було нелегко. Я не знав мови — ні української, ні російської, розумів тільки «здравствуйте» і «до свиданья», але думав, що то українські

слова, а виявилось — російські, — усміхається він. — Коли тільки прибув до Сум, гадав, що, може, трішки побуду у вас і повернуся додому. Але восьмий рік уже тут і не збираюся поки переїжджати. У мене вже ніби дві Батьківщини, хоча у Польщу я їду, як у гості, а Суми вважаю своїм домом. Є щось таке в цьому містечку, ніби сумський магніт, що тягне мене сюди.

Сьогодні католицький собор живе цікавим, насиченим життям. За словами пана Войцеха, собор здійснює два основних види діяльності. Один — сакральний, релігійний, пов'язаний із молитвами, таїнствами, і другий — участь у громадському житті міста.

— У тиждень до нас приходять до 200-250 вірян, ми проводимо зустрічі, молитви, працює недільна школа, — говорить він. — Стараємося, щоб храм був відкритий для всіх сумчан, але я нікого не агітую, до приміщення можна заходити звичайним сумчанам і дивитися, чим живе костел. Уже 13 років наша кухня для бездомних підтримує іжею людей, які цього потребують. Вони до нас приходять щові-

вторка і щоп'ятниці, ми обов'язково вислуховуємо їх, годуємо, даємо одяг. Я знаю, що це роблять й інші Божі храми, зокрема, Іллїнська церква і брати протестанти. Звичайні сумчани теж бачать, чим ми займаємося і самі приносять продукти та одяг для нужденних. Допомогаємо ми і переселенцям та воїнам АТО, у костелі постійно проходить збір коштів і одягу під час благодійних акцій, різних свят. Я не хочу цим хвалитися, бо мало що роблю самотужки, прихожани допомагають, вони дуже активні, пропонують якісь цікаві ідеї і втілюють їх у життя.

Сумчани інколи називають костел центром культури і творчості. А все через те, що в підвальному приміщенні під храмом знаходиться галерея, в якій постійно проводяться виставки художників і фотомайстрів, прес-конференції та творчі зустрічі. Крім того, у галереї проходять вечори фестивалів «Бах-фесту» і «Органуму».

Костел Благівіщення Пресвятої Діви Марії разом зі своїми прихожанами впевнено дивиться в майбутнє. У мріяв настоятеля — придбати орган для храму, зробити дитячий майданчик. А ще — детальніше дослідити історію костелу, відтворити для нинішнього покоління його первинний вигляд.

— Наш храм ще зберігає чимало секретів. Наприклад, ми знаємо, що є другий такий же зал під костелом, як і наша галерея. Але поки що він закритий цеглою. Нам треба буде знести стіну, щоб побачити, що ж там є, — додав Войцех Стасевич. — На жаль, нам невідомо, яким був храм у перші роки після відкриття. Знаємо тільки, що в самому центрі будівлі за вівтарем було розп'яття Ісуса Христа. А усе інше, мабуть, було забране радянською владою, тому про існування старовинних ікон чи розп'яття можемо лише здогадуватися.